

midt
Central Denmark Region

Foreløbige resultater fra EU projektet TopSoil

Flemming Jørgensen, Region Midtjylland

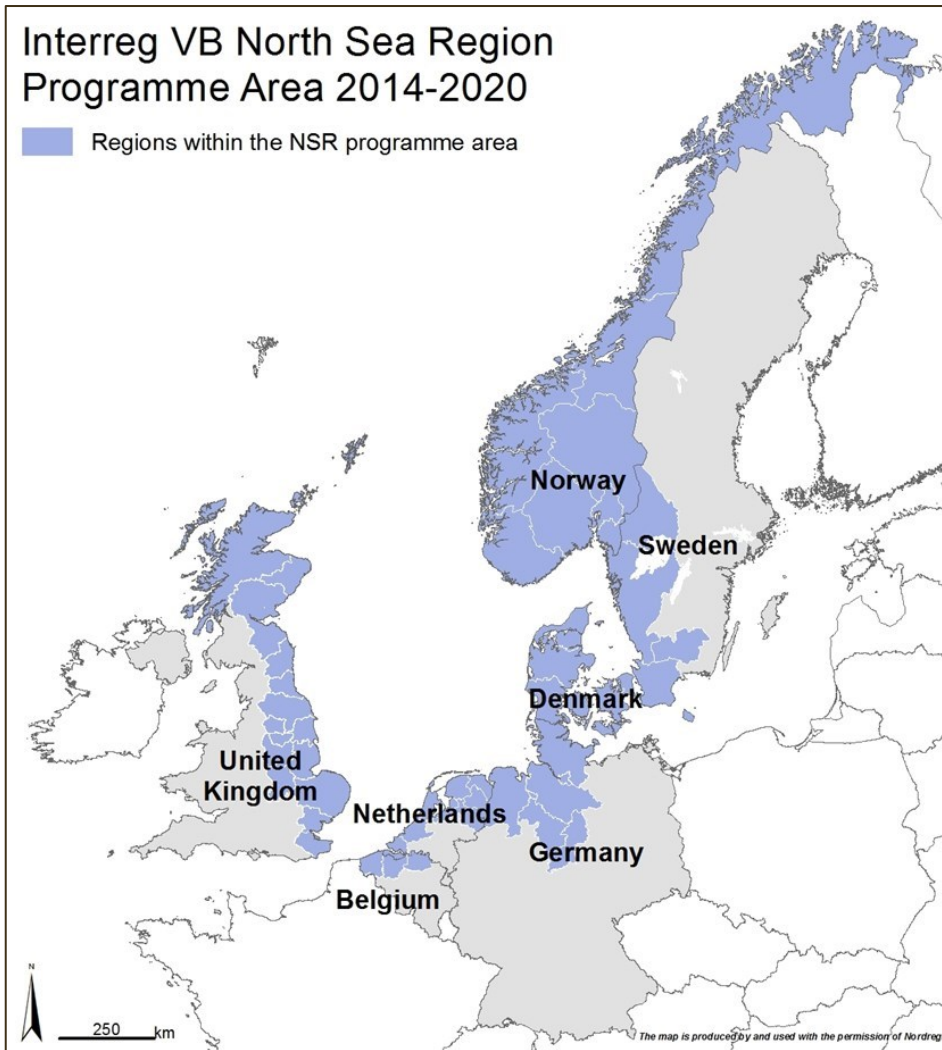
Helle Blæsbjerg, Anette Specht, Rolf Johnsen, Jes Pedersen, Region Midtjylland

Anders Juhl Kallesøe, Per Rasmussen, GEUS

Søren Brandt, Herning Kommune

Jesper B. Pedersen, Aarhus Universitet

TopSoil

Tidligere projekter:

NSR Programme IVB 2007-2013:

NSR Programme IIIB 2000-2006:

24 partnere

Belgium and The Netherlands

- Flanders Environment Agency, VMM
- Hunze en Aa's regional water authority, WBHA
- Province of Drenthe, PD
- Waterschap Noorderzijlvest, WB Noorderzijlvest

Germany

- Umbrella waterboard for Irrigation in the county of Uelzen, UWIU
- Chamber of Agriculture Lower Saxony, CALS
- Federal Institute for Geosciences and Natural Resources, BGR
- University Bremen Geological Survey of Bremen, GDFB
- State Authority for Mining, Energy and Geology, LBEG
- Leibniz Institute for Applied Geophysics, LIAG
- Waterboard of Oldenburg, OOWV
- State Agency for Agriculture, Environment and rural Areas Schleswig-Holstein, LLUR

UK

- The Rivers Trust
- Wear Rivers Trust
- Norfolk Rivers Trust
- Essex & Suffolk Rivers Trust
- Northumbrian Water Limited
- Durham University

Denmark

- Herning Kommune
- Horsens Kommune
- Region Syddanmark
- GEUS
- Aarhus Universitet
- Region Midtjylland

Landesamt für Landwirtschaft,
Umwelt und ländliche Räume
Schleswig-Holstein

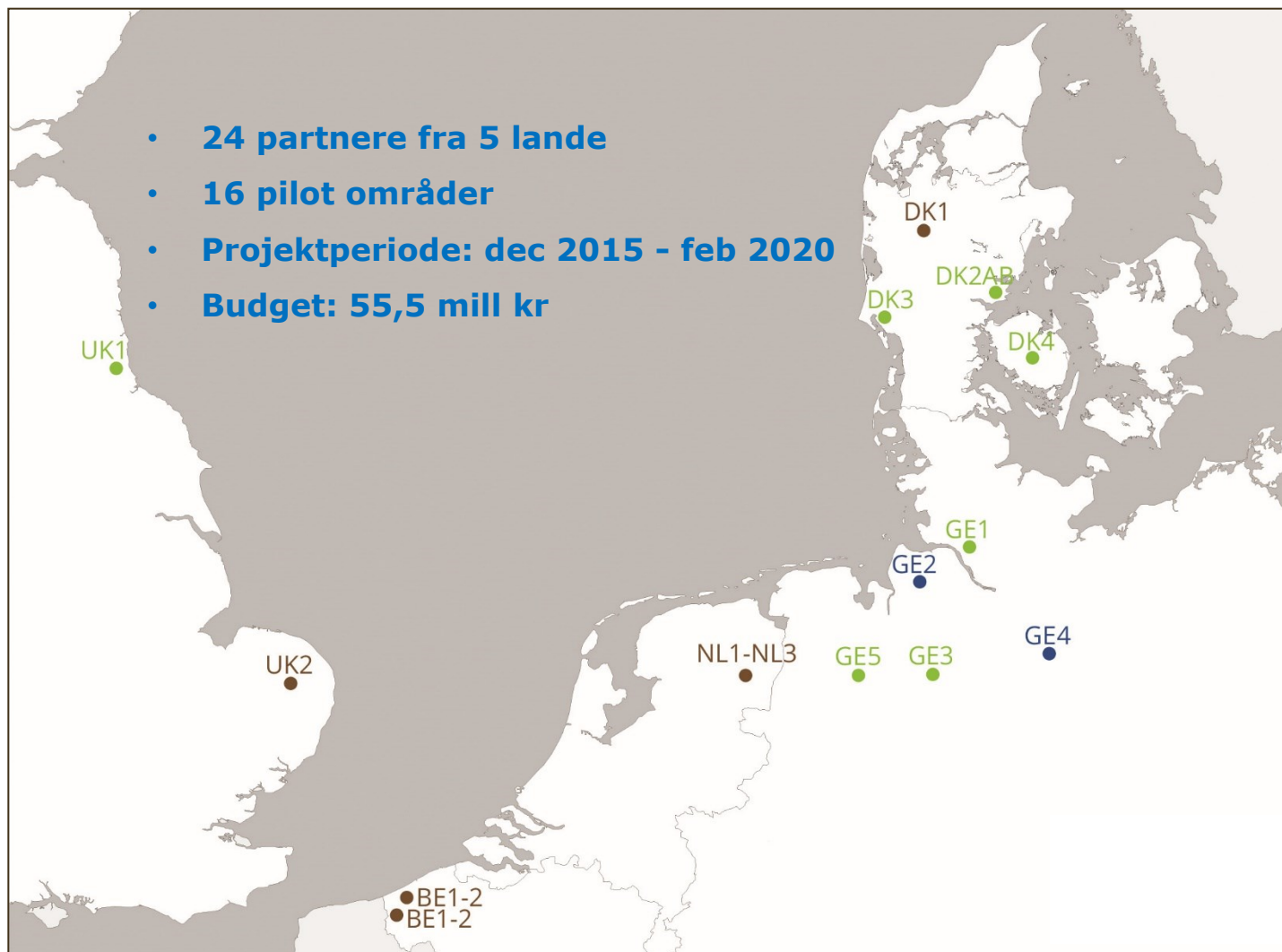
FLANDERS
ENVIRONMENT AGENCY

ür
ergie
e

Projekt-fakta

- **24 partnere fra 5 lande**
- **16 pilot områder**
- **Projektperiode: dec 2015 - feb 2020**
- **Budget: 55,5 mill kr**

Projekt-fakta

Mål

- Fælles udvikling af metoder og teknikker til karakterisering, kortlægning og modellering af de øvre jordlag (20-30 meter)
- Udvikling af nye administrations- og planlægningsparadigmer til håndtering af klimaændringernes påvirkning i de øvre jordlag
- Vidensudveksling + interessent-involvering

Projekt-fakta

DK1

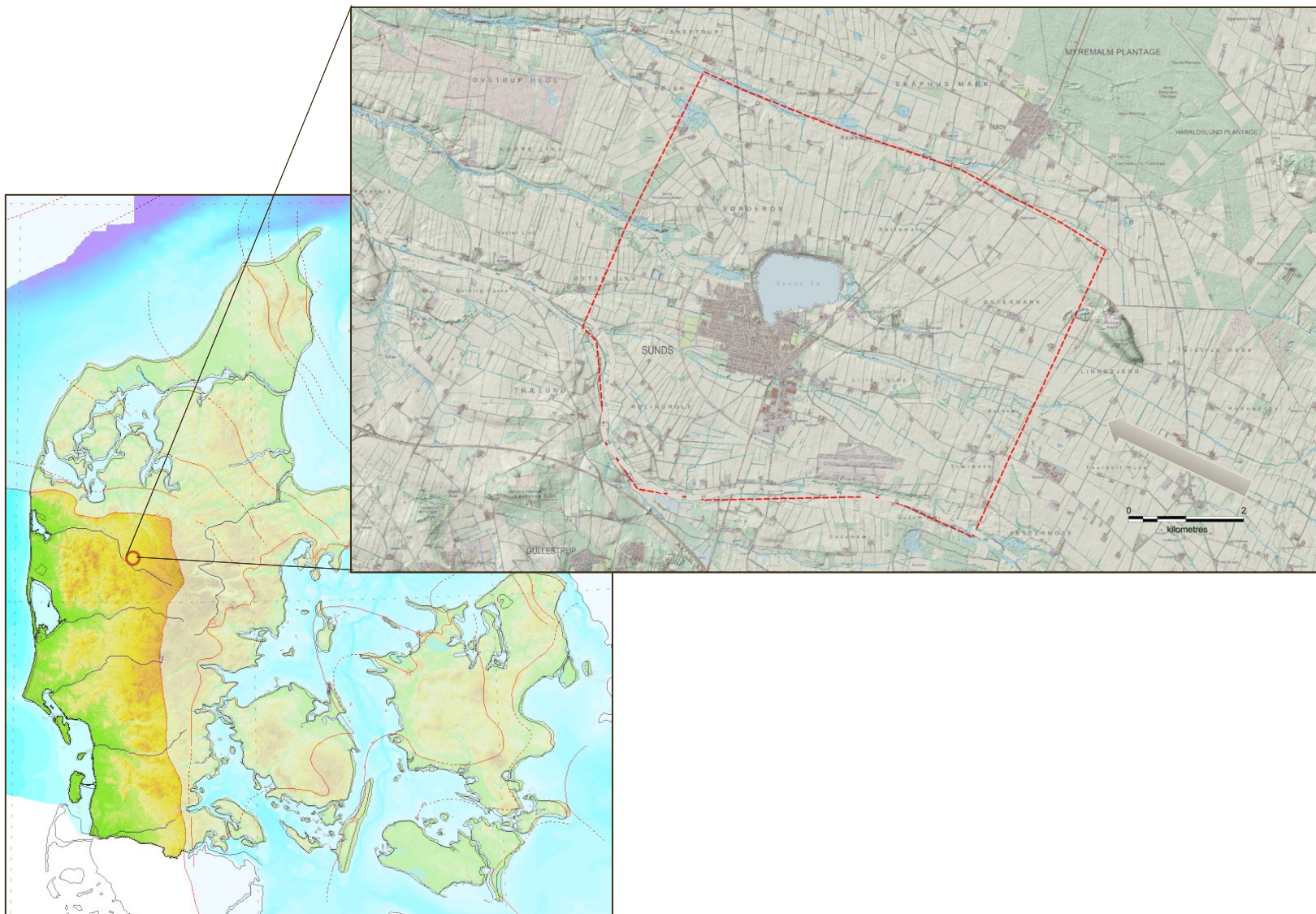
BE1-2
BE1-2

TopSoil arbejder på fem fælles udfordringer/muligheder relateret til klimatilpasning i forbindelse med de øvre jordlag:

- Oversvømmelser i by og på land forårsaget af stigende grundvand
- Saltvandsindtrængning i ferske grundvandsmagasiner
- Lagring af grundvand i perioder med meget nedbør
- Jordkvalitet, klima-resillient jord, buffer-kapacitet
- Miljøfremmede stoffer, forureningsspredning og nedbrydning af gødningsstoffer

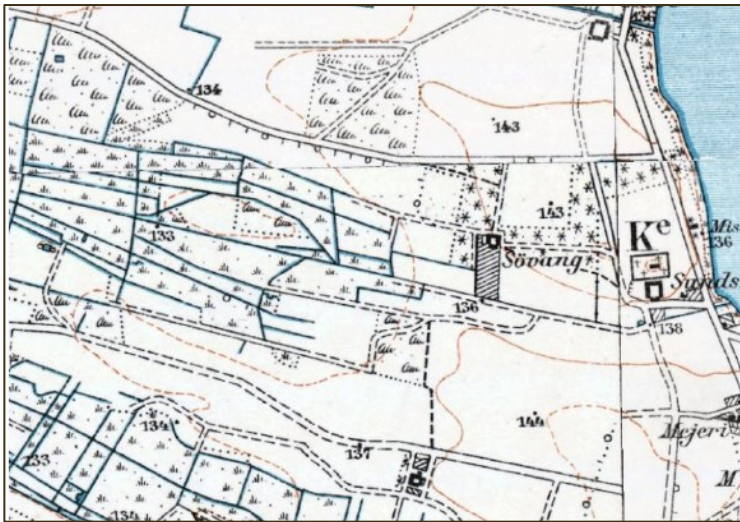

Sunds Pilotområde

Sunds By

- Fra enge og grøfter til by: 1925 og i dag
- 4000 indbyggere

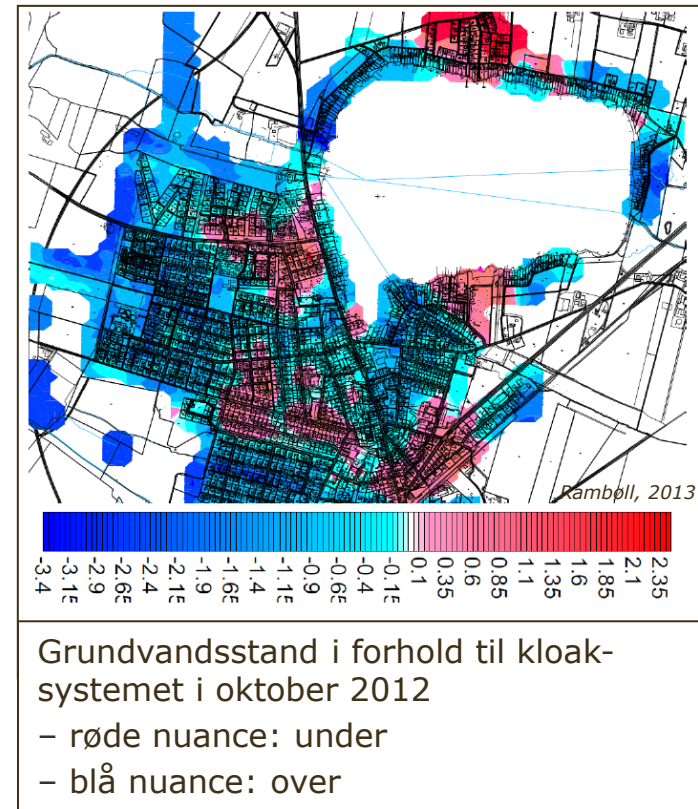
Udfordringen

- Stigende grundvandsstand i byen
- Oversvømmelse af kældre

Udfordringen

- Stigende grundvandsstand i byen
- Oversvømmelse af kældre
- Infiltration i kloaksystem
- Årsager: Øget nedbør og igangværende renovation af kloaksystem

Projekt-tiltag

- Opstilling af en hydrologisk model (GEUS)
- Modellen skal have en meget høj opløsning og inkludere urbane elementer (kloaksystem, kældre etc.)
- Modellen skal bygge på detaljeret geologisk viden (og geologisk model)
- Vi forsøger at finde løsninger på håndtering af overskydende vand

Hydrologisk model

- Ikke-stationær MIKE SHE model
- 25 x 25 m med 10 beregningslag
- Følgende scenarier undersøges:
  - Konsekvens af kloaktætningen
  - Konsekvens af lokal nedsivning af regnvand
  - Konsekvens af eventuel reduktion af grundvandsindvinding ved vandværk
  - Effekten af implementering af afværgedræn i byen
  - Effekten af en forøgelse af befæstningsgrad
  - Effekten af skovplantning
  - Effekten af klimaforandringer svarende til perioderne 2041-2060 og 2081-2100
- Mængden af overskudsvand beregnes

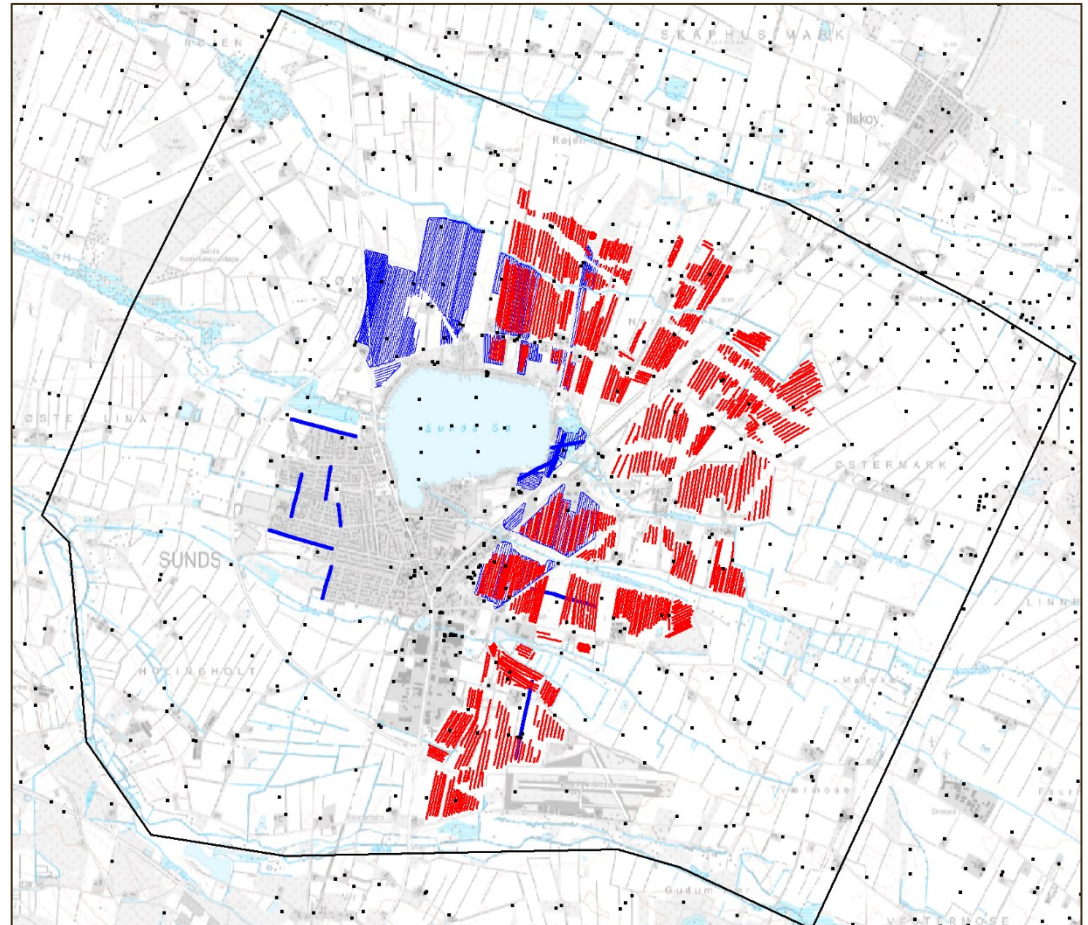
Dataindsamling geofysik (Aarhus Universitet)

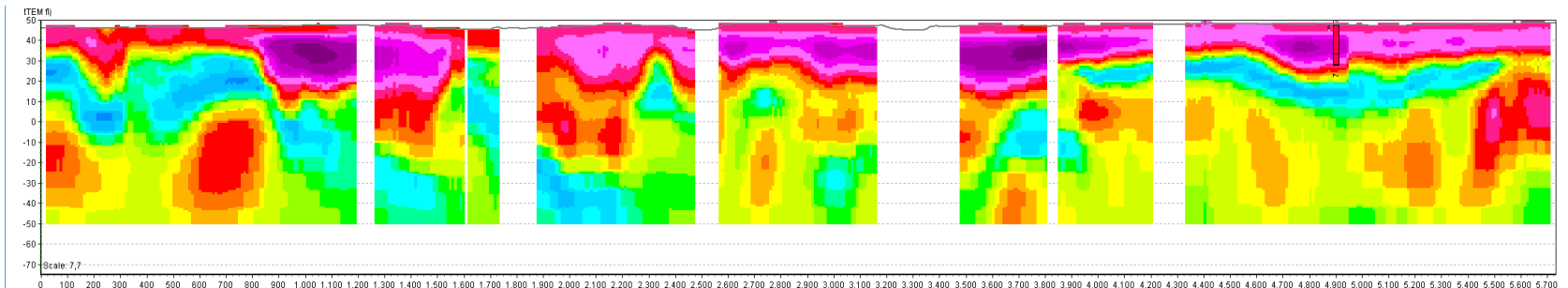
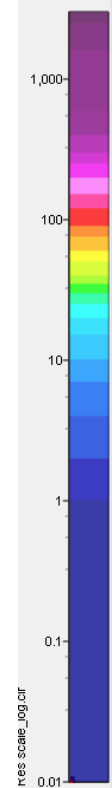
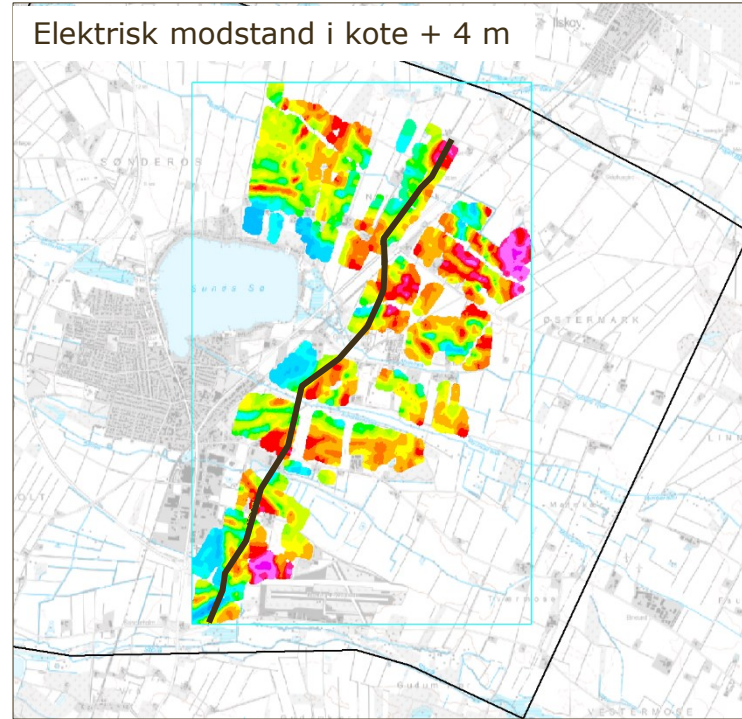
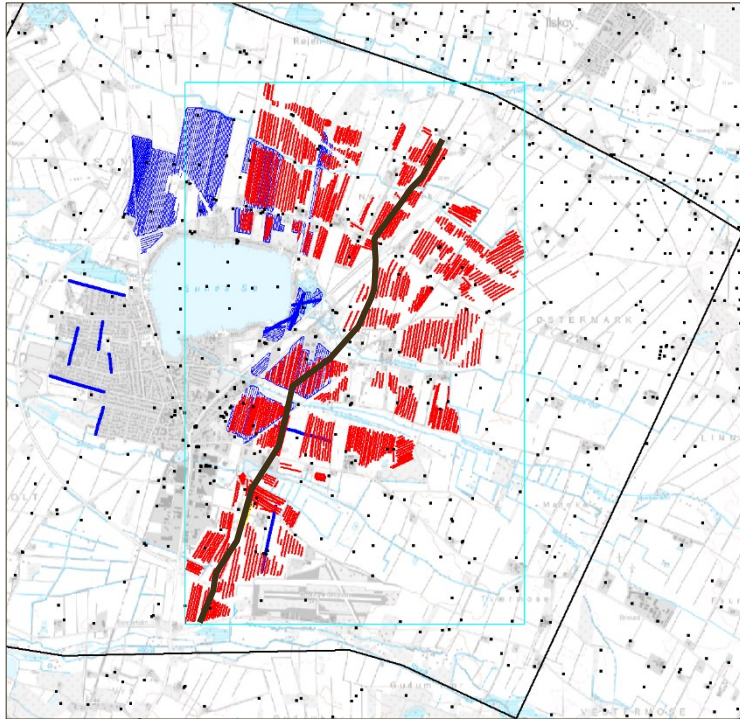
tTEM

- Indtrængningsdybde op til 70 m

- tTEM
- GCM/DualEM
- ERT
- Boringer

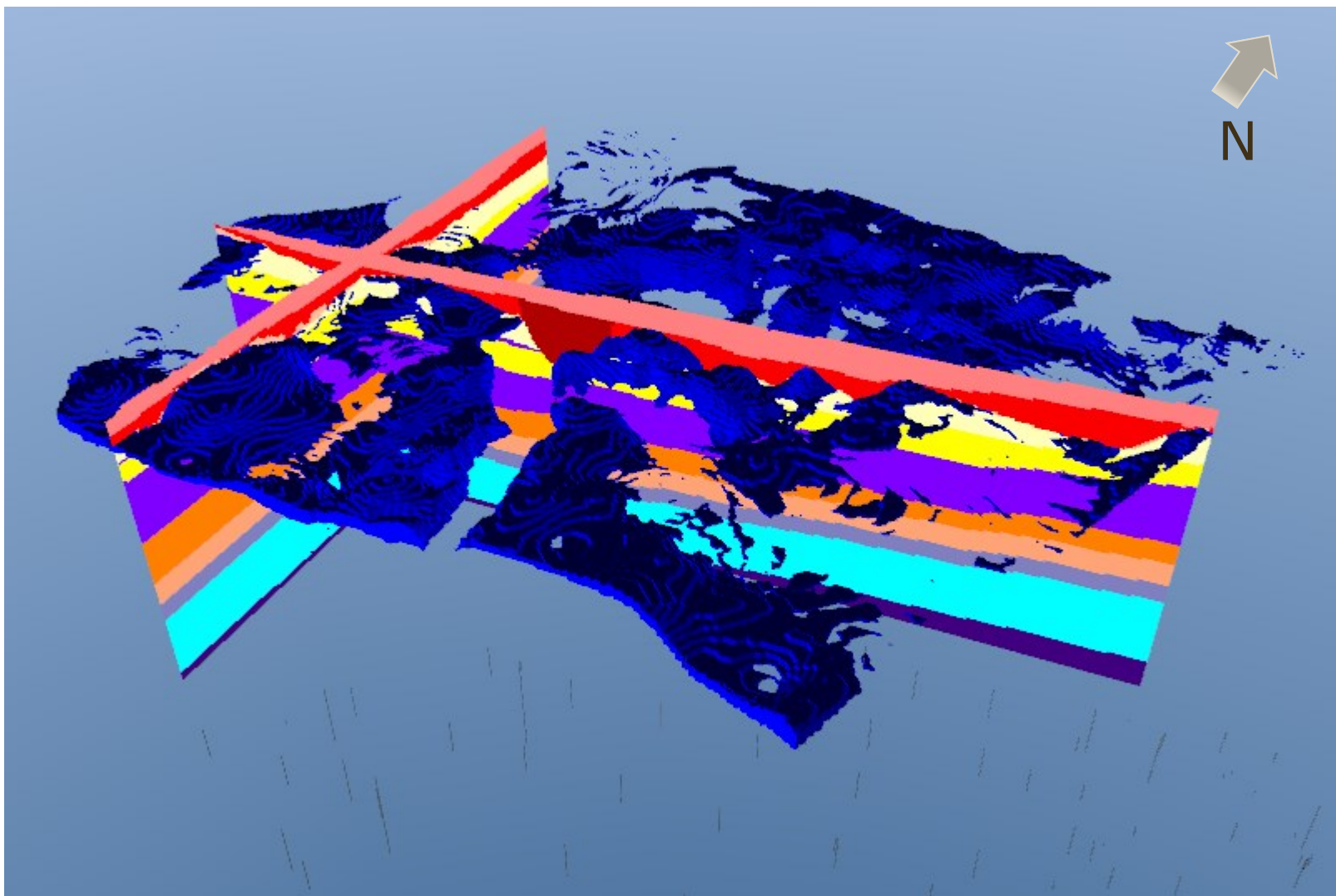

tTEM data → stor opløsning
 → mere kompleks geologi!

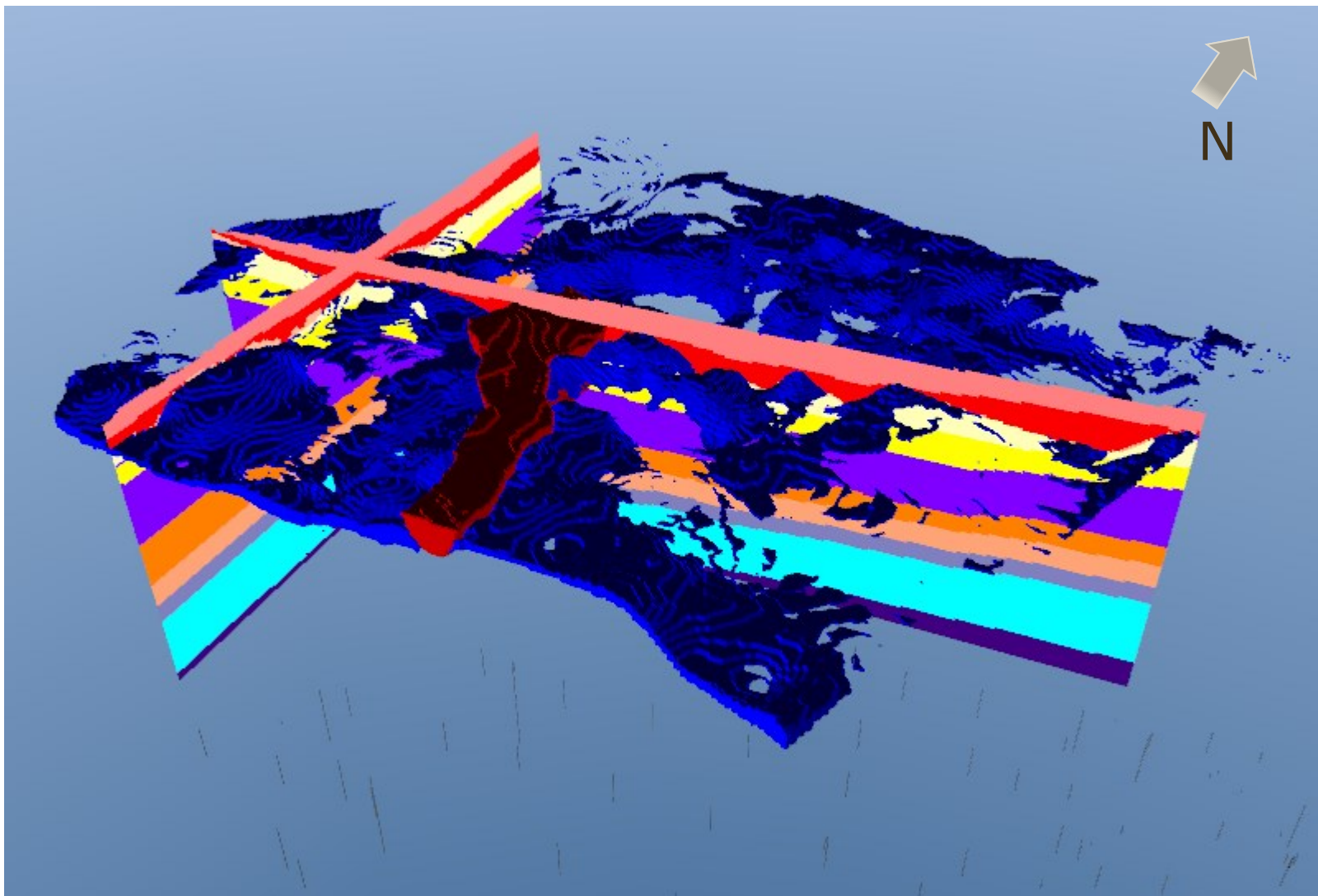

Marint tertiært ler (Måde)

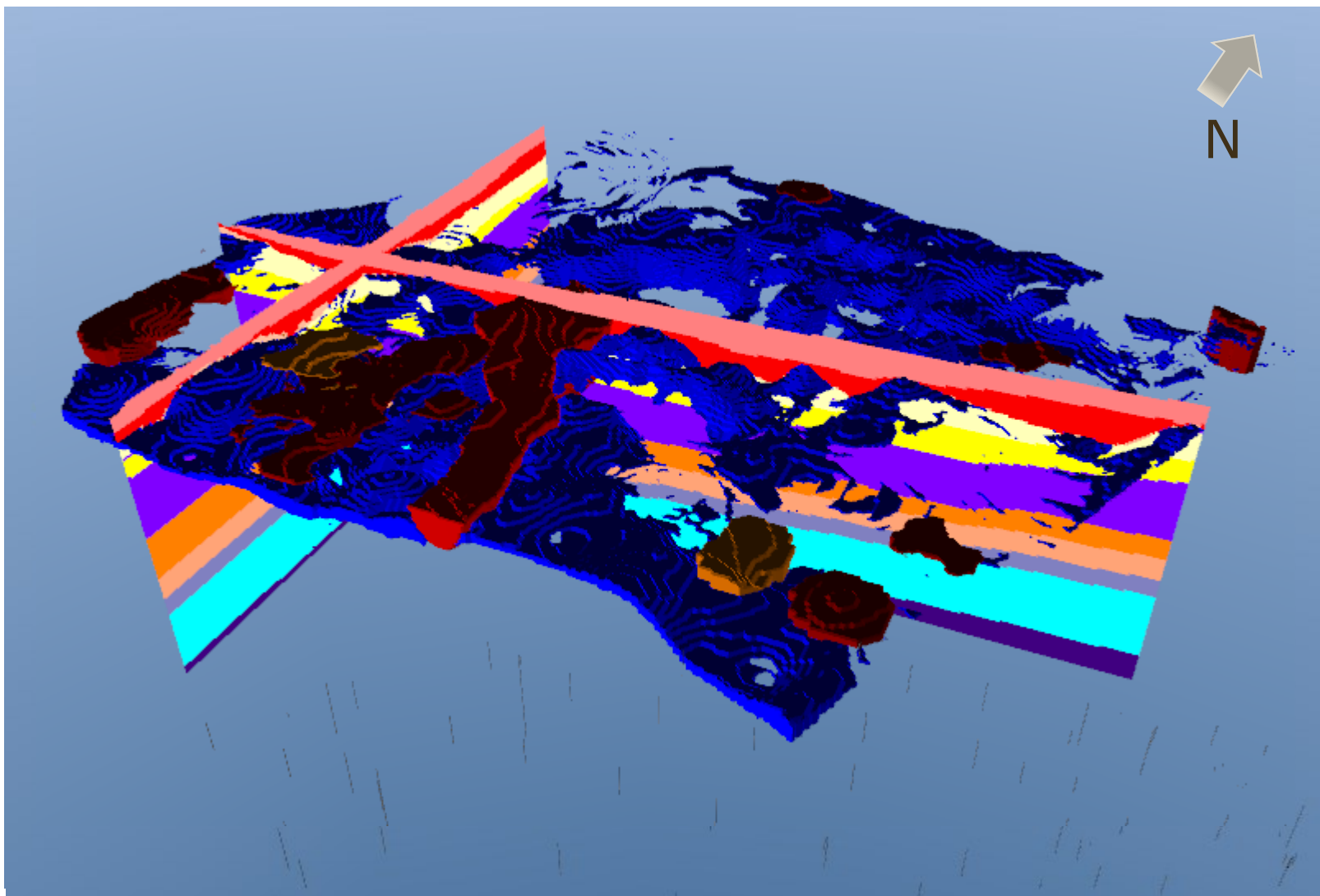
Begravet dal med sand

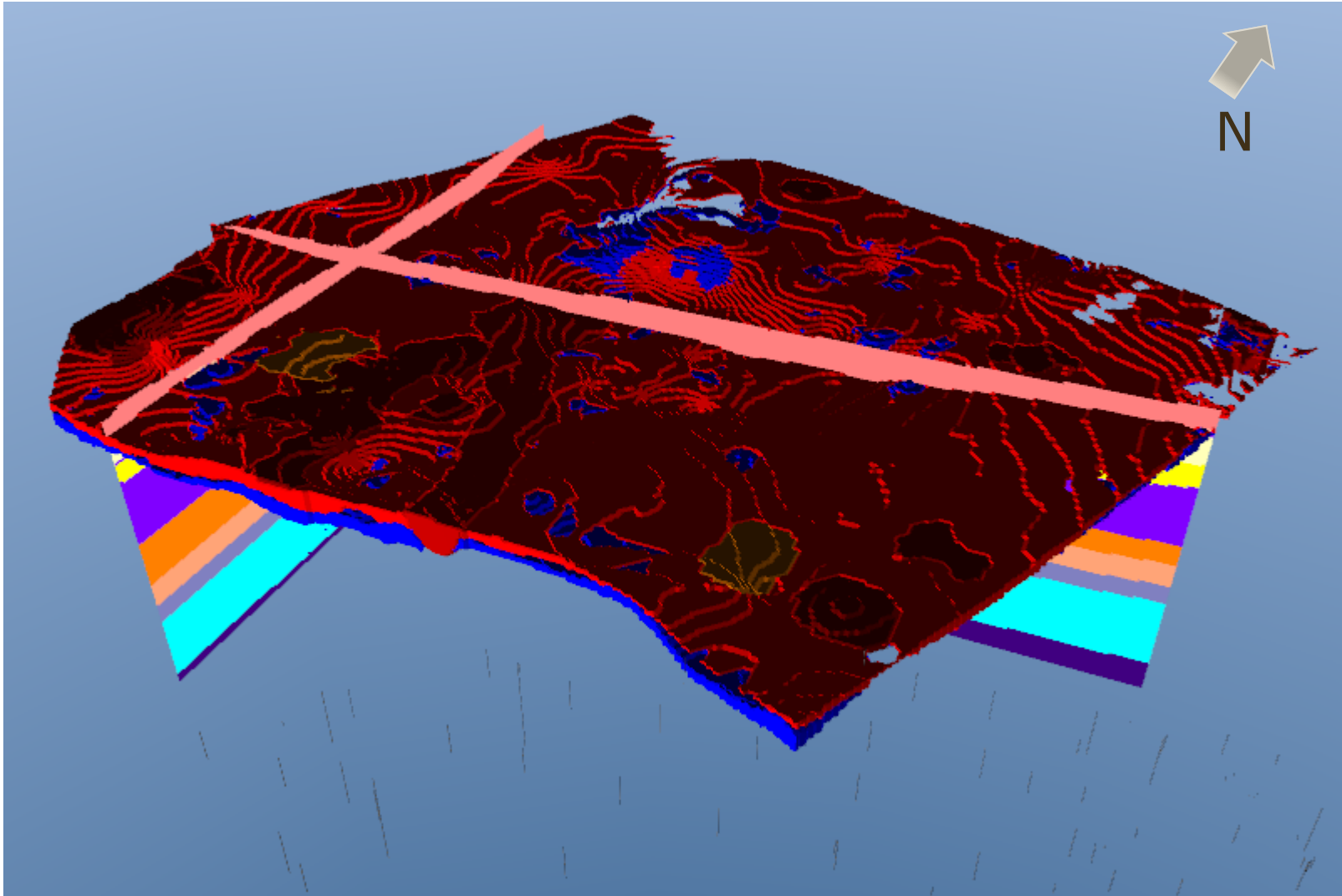

Geologisk model

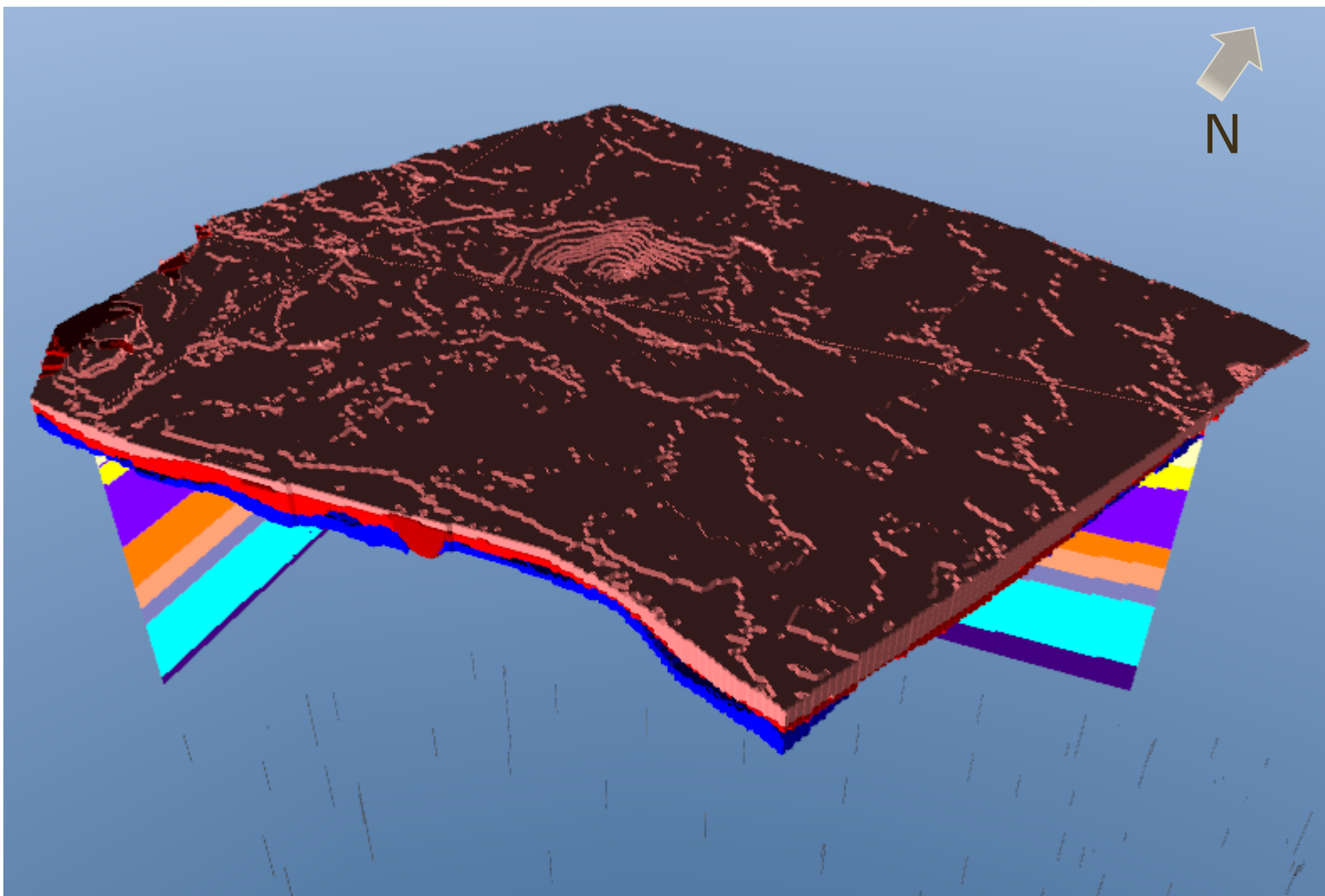
Glaciale, lerede sedimenter

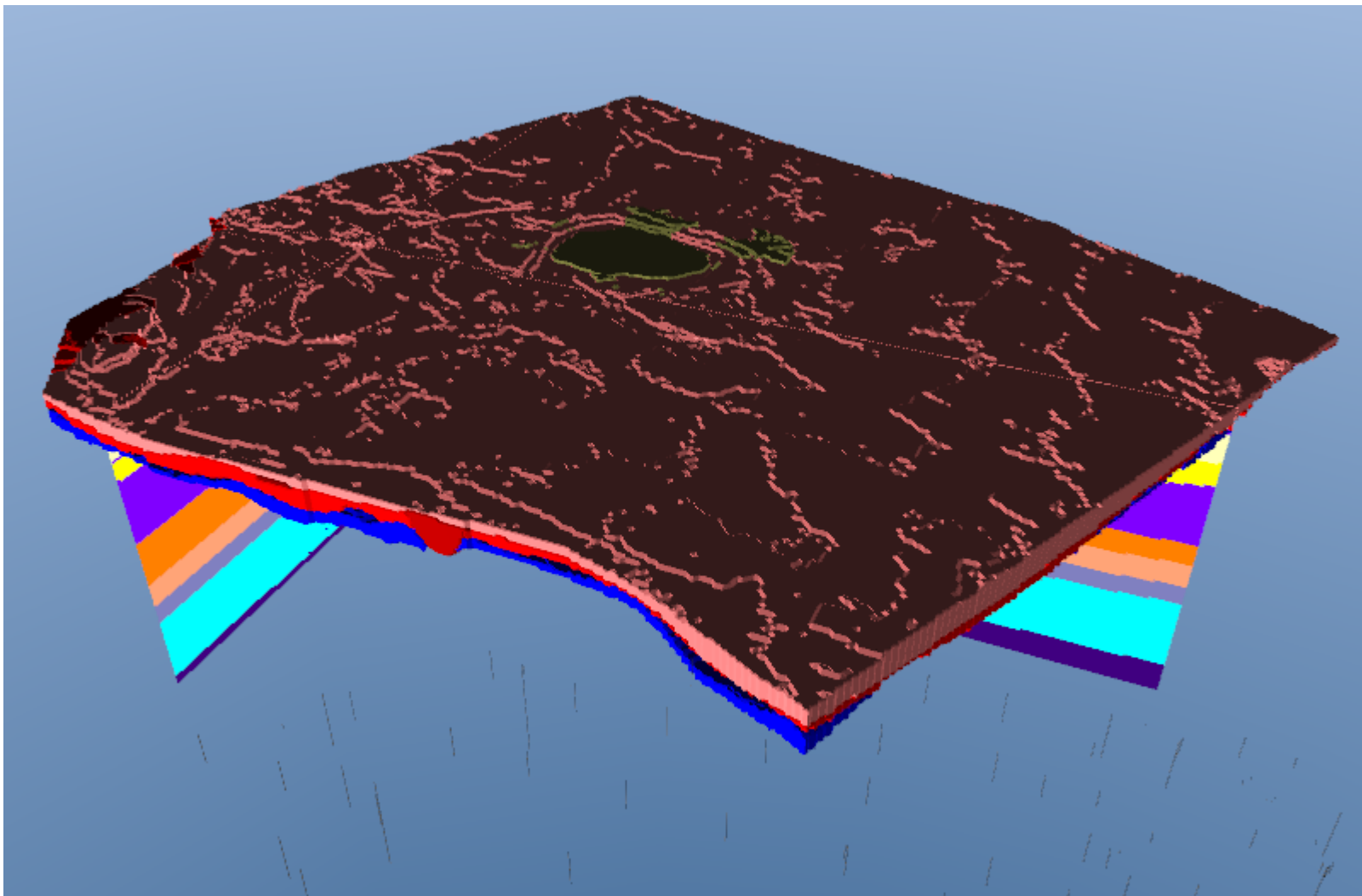
Smeltevandssand 1

Smeltevandssand 2

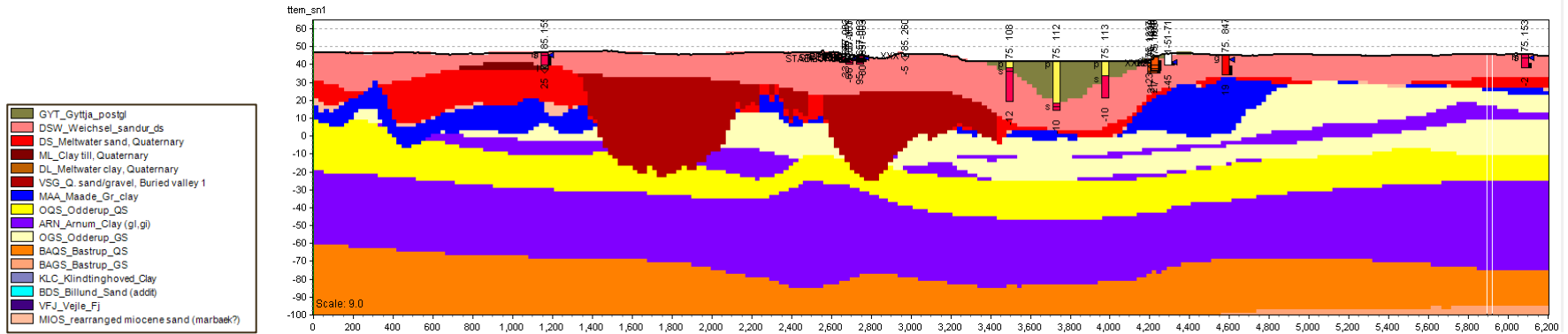

Senglaciale søsedimenter

Profilsnit

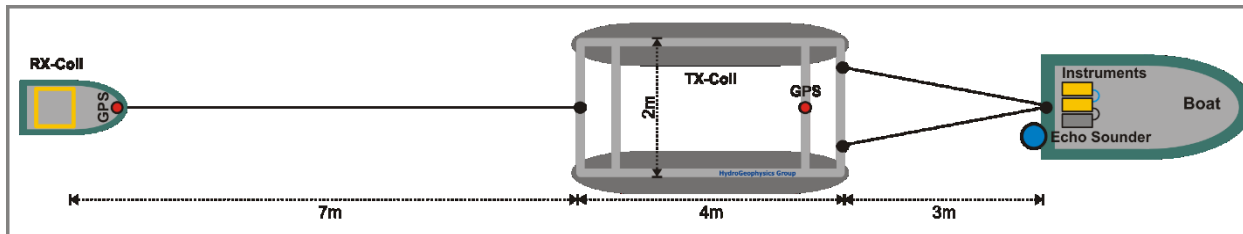
- 3D voxel model med en opløsning på 25 x 25 x 2 m
- 16 lithologiske klasser

Nogle generelle resultater:

- Marint tertiært ler (Måde Ler) har en afgørende indflydelse på det hydrauliske system
- Der ser ud til at være hydraulisk kontakt mellem sø og omgivelser
- Geofysiske data nødvendige for at få en tilstrækkelig forståelse og opløsning af det komplekse geologiske miljø

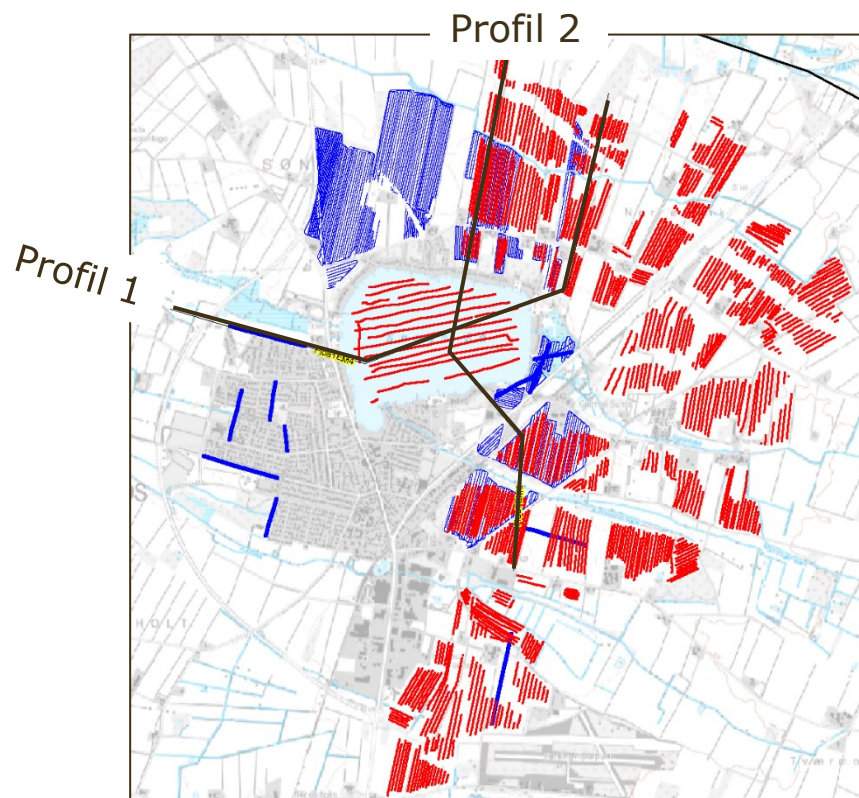
FloaTEM på Sunds Sø!

- Videreudvikling af tTEM

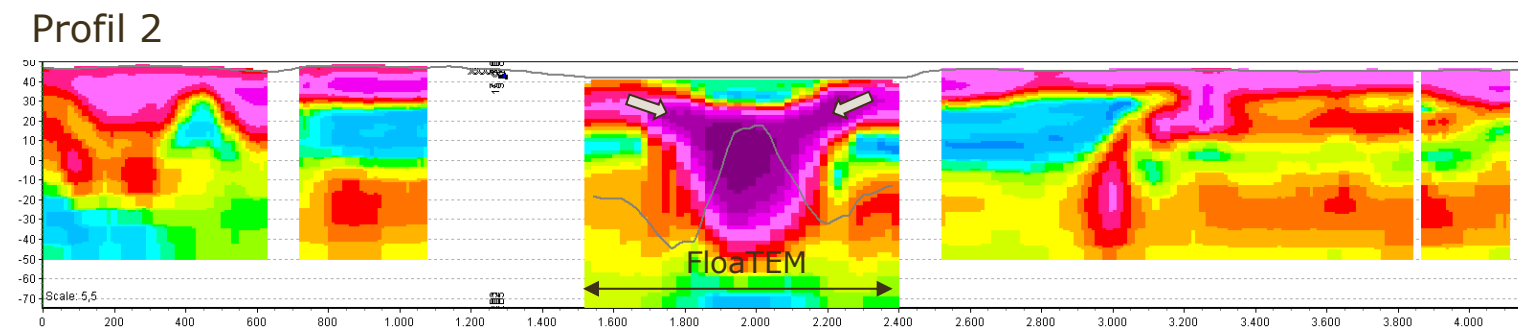
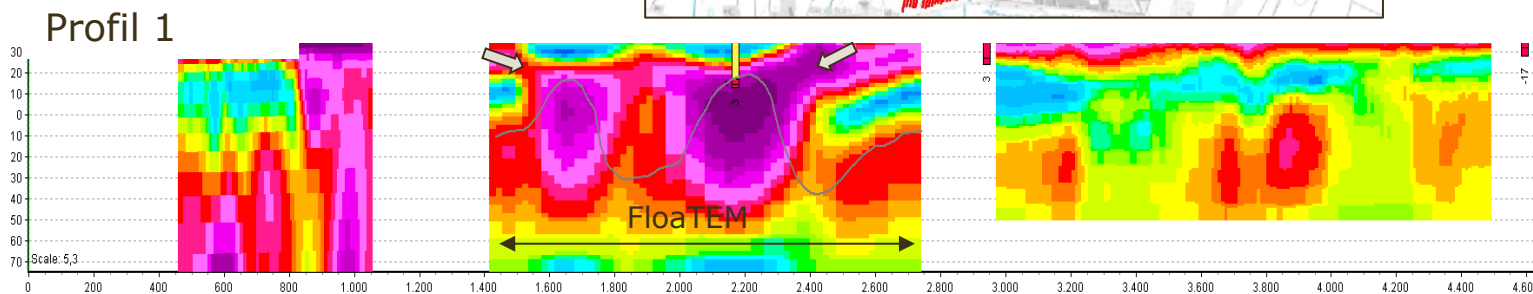

FloaTEM på Sunds Sø!

- Videreudvikling af tTEM

- tTEM/FloaTEM
- GCM/DualEM
- - - ERT
- Boringer

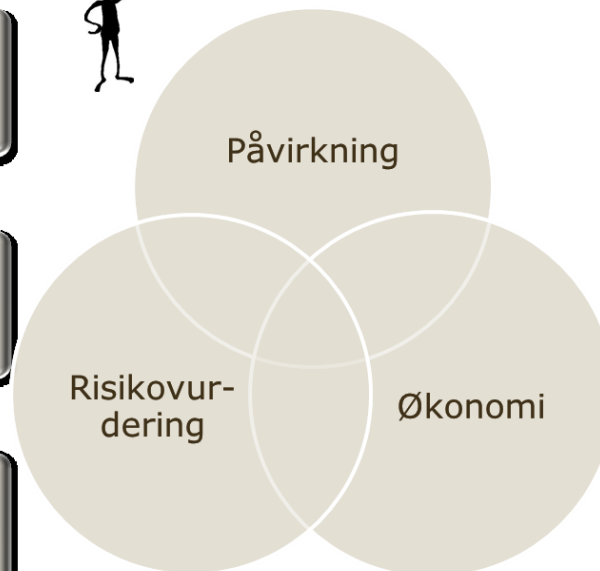

Foreningsspredning i øvre grundvand

Traditionelt

Alternativt

Evaluering/sammenligning: Økonomi, påvirkning, grundlag for risikovurdering, etc.

Eksempel fra Trige

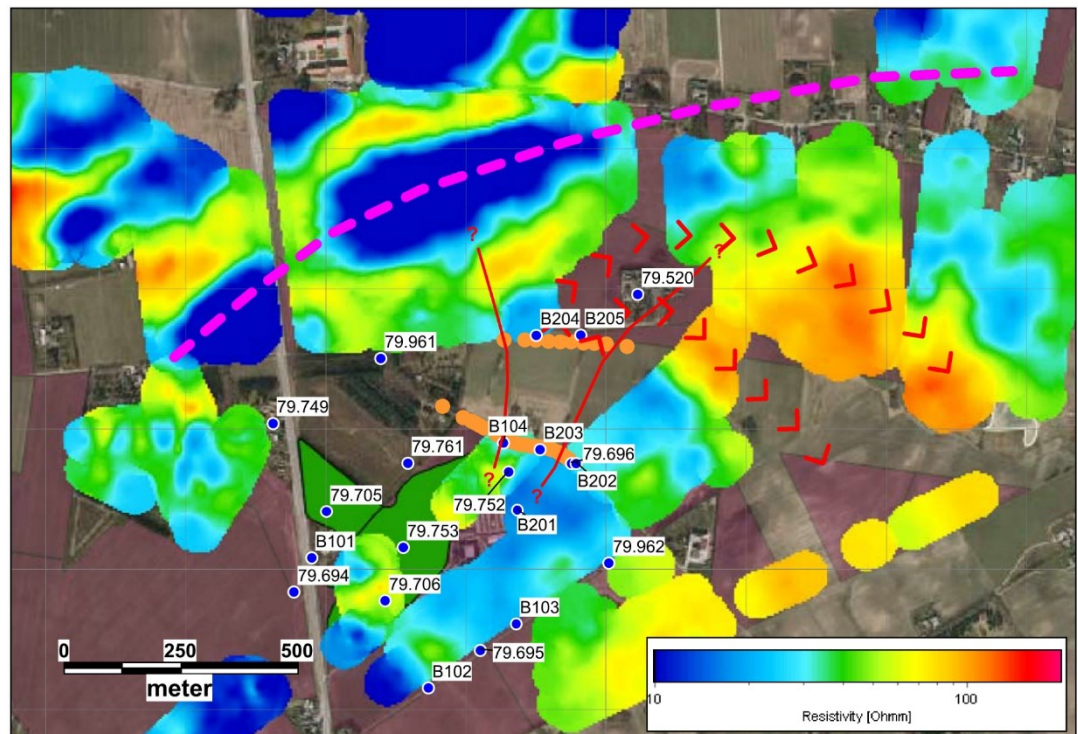
- Forurening fra affaldsdepot truer det lokale vandværk
- t-TEM data indikerer en lerryg som bremser udbredelsen af fanen mod nord
- Denne viden vil forbedre de videregående undersøgelser og overvejelser omkring oprensning

- tTem sounding
- Affaldsdepot

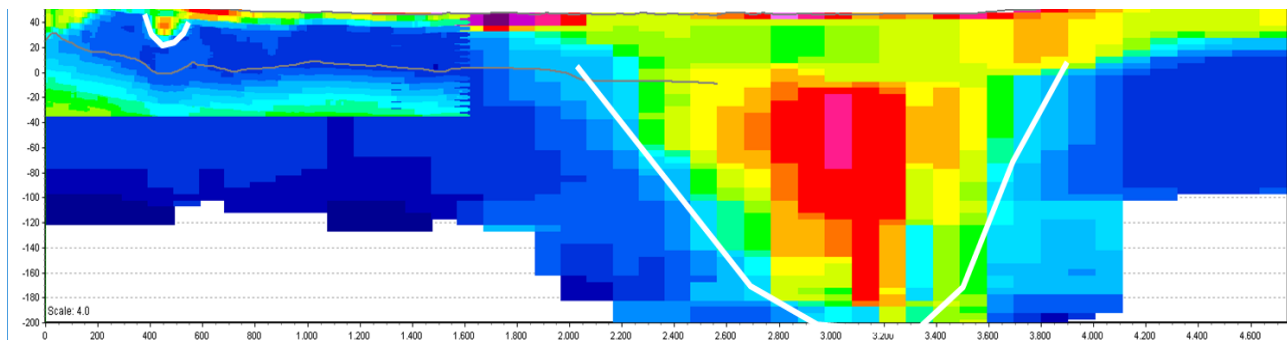
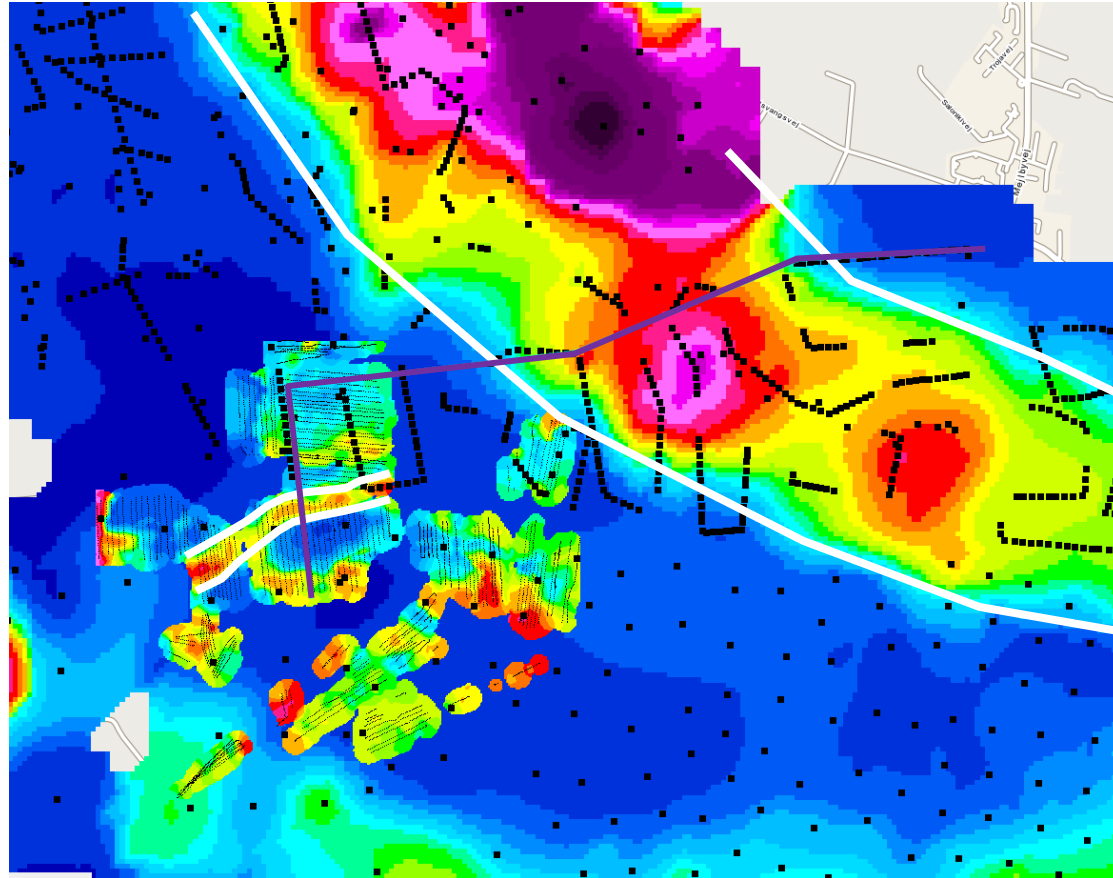
149 km data
På 4 dage

- >> Potentiel spredning
- Potentiel barriere
- Mulig fane?
- Boring
- Geoprobe transect

**Eksempel
fra Trige**

tTEM: Små "nye"
begravede dale
(5-30 m dybe)

Tak for opmærksomheden